

Debatt

Omöjligt att formellt bevisa vad som orsakat Finlands resultat

SKOLA I en replik (HBL 1.5) diskuterar fyra finländska forskare min debattartikel om skolan (HBL 27.4). De menar att boken som artikeln baseras på har ett snabbt tempo, vilket påverkar dess slutsatser. Exempelvis är det enligt forskarna inte klart vad jag menar med att det behövs mer "auktoritet" i skolan.

Min bok är dock tydlig över vad som menas med auktoritet: mindre elevinflytande och elevdemokrati, mindre individbaserade metoder – såsom eget arbete och grupparbeten – och mer lärarledd undervisning. Progressiva metoder har nämligen visat sig reducera provresultat i rigorös forskning, som boken diskuterar. Exempelvis fann nationalekonomer att Quebecs elevcenterade reformer hade kraftigt negativa effekter i bland annat Timss. Elevledd undervisning exploderade intressant nog också i Sverige runt 1995, då resultatet började falla.

Att progressiva metoder enligt forskarna "i drygt hundra år utgjort en viktig bas för västerländska utbildningssystem" stämmer in tehyeller när det gäller Finlands klassrum. Som min bok visar har observatörer ofta påpekat hur traditionell undervisningen sett ut. Men detta är nu i förändring.

Progressiva metoder kan sådant vara bra för annat än kunskapsresultat, vilket boken också noterar. Men Finlands skolsystem är berömt för höga resultat, inget annat.

Forskarna pekar också på ett negativt samband, som jag är medveten om, mellan andelen behöriga lärare i svenskspråkiga regioner och

elevers prestationer. Detta exemplifierar enligt dem hur bokens takt påverkar analysens omsorgsfullhet. En högre andel behöriga lärare korrelerar ju med lägre resultat.

Dock har skribenterna missuppfattat mitt argument: konkurrensen till lärarutbildningen är en kvalitetsindikator bland behöriga lärare, inte obehöriga. Åren 2007 och 2008, strax innan den ekonomiska krisen, antogs 14 procent av alla förstahandsökande i den gemensamma intagningen till de finska klasslärarutbildningarna. Till den svenskspråkiga klasslärarutbildningen antogs 40 procent av alla sökande, vilket är den mest jämförbara siffran.

Läget i Vasa är en anled-

ning, men inte den enda. Stora skillnader i söktryck råder nämligen även mellan de finsk- och svenskspråkiga barnträdgårdslärarutbildningarna i Helsingfors – dit 16 respektive 59 procent av alla (förstahands)ökande som skrev antagningsprovet antogs 2013 och 2014. Samtidigt är skillnaderna i söktryck mycket mindre när det gäller exempelvis läkar- och juridikprogrammen. Läraryrket verkar alltså inte attrahera finlands-svenskarna i lika hög grad som de finskspråkiga.

Att den negativa korrelationen mellan lärarbehörighet och resultat i Svenskfinland troligtvis är ett "falskt samband" som man inte kan dra slutsatser ifrån – elevsam-

mansättningen är exempelvis mindre fördelaktig i områden med högre andel behöriga lärare – är därför mindre viktigt i sammanhanget.

Skribenterna kritiserar också min tolkning att finlands-svenska skolor underpresterat delvis på grund av att dessa har varit mer skandinaviska i karaktären. De pekar på Åland där eleverna presterar bra i förhållande till finskspråkiga. Sådant. Samma sak gäller elever i huvudstadsregionen.

Men sådan "cherry picking" säger lite om kvalitetsskillnaderna mellan svensk- och finskspråkig skola i genomsnitt. Högpresterande svenskspråkiga regioner har exempelvis även mest fördelaktig elevsammansättning. Att Pisa 2012 inte stödjer idén att Ålands skolmiljö är mest skandinavisk – exempelvis är elevnjöhjheten och relationer till lärare sämre än i övriga Svenskfinland – vill jag därför inte betona alltför mycket. Inte heller det faktum att över 50 procent av åländska lärare nu är utbildade i Sverige.

Det är omöjligt att formellt bevisa vad som orsakat Finlands resultat. Däremot kan man, som i min bok, motbevisa populära förklaringar och ge mer plausibla förslag. Och betydelsen av den traditionella pedagogikens kvarvarande under snabba samhälls förändringar bör inte underskattas. För resultatet påverkas nog mer av vad som sker i klassrummet än av idéer som figurerar inom utbildningsetablissemangen.

GABRIEL HELLER SAHLGREN

Forskare,
London, England

